

Η συνεργασία μου με τον Γιώργο Παξινό ήταν για μένα μια σημαντική διαδικασία μάθησης. Όταν τον γνώρισα ήταν ήδη καθιερωμένος συγγραφέας, ωστόσο το *A River Divided* αποκλίνει από τα πολύ δημοφιλή διδακτικά του εγχειρίδια όχι μόνο ως προς τη μορφή, αλλά και ως προς τη συγγραφική πρόθεση.

Αν και γεμάτο τόλμη και ριψοκίνδυνα άλματα, το βιβλίο αυτό είναι τεκμηριωμένο, εμπνέεται από ιδέες και έχει στέρεα ερείσματα στα ευλογοφανή, εφικτά επιστημονικά κατορθώματα του 21ου αιώνα. Ως τέτοιο, είναι μια χίμαιρα. Εν μέρει περιπέτεια, εν μέρει φιλοσοφία, η τόσο απτή υλική του υπόσταση διαθέτει πνευματικό βάρος, θαρρείς και η ακαδημαϊκός κόσμος ή η αυστηρή έρευνα δραπετεύσει επιτέλους από το εργαστήριο. Όμως, όπως και τα διδακτικά εγχειρίδια του Γιώργου, έτσι και αυτό το βιβλίο έχει σχεδιαστεί για να διδάξει – σε αυτή την περίπτωση, ως ένα παραμύθι που μας προειδοποιεί για την καταστροφική Κλιματική Αλλαγή, την οποία προκαλούμε εμείς καταχρώμενοι το περιβάλλον.

Στο πλαίσιο μιας πλοκής για την κλωνοποίηση ενός αρχαίου DNA, και μιας αφοσιωμένης επιστήμονος που αποτολμά το μεγαλύτερο επιστημονικό άλμα που έχει γνωρίσει ποτέ ο κόσμος – αν μόνο ήξερε τις συνέπειες –, ο Γιώργος Παξινός εμβαθύνει σε ένα ευρύ φάσμα ιδεών, όπως είναι: τα αληθινά κίνητρα πίσω από την επιστημονική έρευνα, η φύση έναντι της ανατροφής, ο μύθος της ελευθερίας της βούλησης, η υπαρξιακή απειλή της απληστίας των

εταιρειών, οι ηθικές διαστάσεις της πνευματικής αλαζονείας, η αγάπη σε όλες της τις μορφές, τα ψέματα που λέμε στον εαυτό μας και το όλο και πιο έντονο αδιέξοδο της διαγενεακής αδικίας.

Εδώ, έχοντας ως φορείς της τις αξίες του ηρωισμού, του ιδεαλισμού, της αφοσίωσης, της θυσίας, του στωικισμού και της αγάπης, αναφαίνεται η εγγενής σύγκρουση μεταξύ των ατομικών ελευθεριών και της κοινοτικής ευθύνης, και τίθεται το ερώτημα τι οφείλουμε στο μέλλον και σε ποιον, εν τέλει, ανήκει – σε αυτούς που το δημιουργούν ή σε αυτούς που πρέπει να το ζήσουν;

Για πρώτη φορά διάβασα αυτό το μυθιστόρημα περίπου στο τριακοστό προσχέδιό του. Όπως τα προπαρασκευαστικά σκίτσα ενός σπουδαίου πίνακα, όλοι οι χαρακτήρες υπήρχαν υπό μορφή περιγράμματος. Με το σχήμα και τις προθέσεις τους, ήταν το όργανο εξερεύνησης της κεντρικής ιδέας. Ωστόσο, έπρεπε να αποκτήσουν τον δικό τους δαίμονα, αυτή την αρχαία φλόγα της προσωπικότητας. Χρειάζονταν ένα δικό τους παρελθόν και μέλλον, που θα βίωναν με τις ιδιαίτερες σκέψεις και τους ψυχαναγκασμούς τους, ανεξάρτητοι από όσα σχεδίαζε γι' αυτούς ο Γιώργος – ένα πριν και μετά, που όμως λογικά και αβίαστα θα τους οδηγούσε στο δικό του μονοπάτι. Χρειάζονταν να τους δοθεί ανάσα και αίμα, οστά και νεύρα κάτω από το δέρμα, και έναν δικό τους, ρωμαλέο εσωτερικό κόσμο. Χρειάζονταν να αγαπήσουν για πάντα ή να μοιραστούν το κοινό τραύμα – την αιώνια βύσση.

Αυτά τα θέματα συνυφαίνονται και περιστρέφονται το ένα γύρω από το άλλο σαν συντροφικά ποτάμια που ταξιδεύουν στο ίδιο τοπίο, με τους κολπίσκους, τα ρυάκια και τους παραπόταμους τους να υφαίνουν μια ιστορία περίπλοκη και ανθρώπινη σαν αρχαία ελληνική τραγωδία. Και όπως συμβαίνει σε πολλές αρχαίες ελληνικές τραγωδίες, οι γυναίκες είναι αυτές που, όπως η Κλυταιμνήστρα, η Αντιγόνη και η Ηλέκτρα, αποφασίζουν· μια απόκρυψη, μια απαγωγή και μια μεγάλη αγάπη προωθούν την πλοκή και δίνουν στο βιβλίο τη συναισθηματική του δύναμη.

Η Έβελιν κυριολεκτικά σκοντάφτει σε μια αρχαία σαρκοφάγο κρυμμένη στην άμμο της ερήμου της Ιουδαίας, και αντί να γνωστοποιήσει την ύπαρξή της, την κρύβει και χρησιμοποιεί το περιεχόμενό της για τους δικούς της σκοπούς, λέγοντας στον εαυτό της ότι έτσι λύει μια ιστορική αμαρτία. Έπειτα, όταν πετυχαίνει το κορυφαίο επίτευγμά της καριέρας της, η Έβελιν επιλέγει να το αποκρύψει και αυτό, ενσαρκώνοντας το απόλυτο κίνητρο της επιστήμης – που δεν είναι η φήμη ή η δόξα, αλλά απλώς η γνώση για το εάν κάτι είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί.

Ωστόσο, εάν εστιάσουμε μόνο στον εγκεφαλικό χαρακτήρα του βιβλίου, θα χάσουμε από τα μάτια μας την περιπέτεια. Το βιβλίο είναι όμορφα τοποθετημένο μεταξύ μιας ψυχραιμης συζήτησης ιδεών και μιας συναισθηματικής, μερικές φορές ακόμα και παράλογης, σωματικότητας. Αλλά τίποτα δεν είναι δυνατόν να συμβεί στο κενό – ο αναγνώστης δεν μπορεί να νιώσει στο κενό, δεν μπορεί να δει στο κενό, κι έτσι ο Γιώργος δημιουργεί τόπο με κάτι τόσο απλό όσο η περιγραφή του δέντρου στην αυλή του στο Randwick ή ο ενθουσιασμός που γεννά ένας ποδοσφαιρικός αγώνας σε κάποια φαβέλα της Βραζιλίας. Νιώθουμε κι εμείς την ευφορία του Κρίστοφερ όταν βρίσκεται σε ένα καμπαριό στην Ιθάκη, καθώς κοιτάζει τα αφροστεφή κύματα να γλείφουν την ακτή χαμηλά από κάτω του, και νιώθουμε την απόγνωση του Χοσέ για τη μοίρα των δέντρων στη ζούγκλα του Αμαζονίου, όταν μέσα από τα μάτια του παρακολουθούμε το τροπικό δάσος να μετατρέπεται σε άγονη γη.

Επομένως, τι κάνει ένας επιμελητής;

Ένας επιμελητής διαβάζει.

Ένας επιμελητής έχει έναν καθορισμένο αλλά δύσκολο ρόλο, δίπλα στον συγγραφέα και απέναντι στο κείμενο. Ανεμπόδιτος από την πολλαπλότητα των προθέσεων που γεννούν τη γραφή, ο επιμελητής οφείλει να είναι προσηλωμένος αλλά αποστασιοποιημένος, ικανός να αναγνωρίσει απουσίες και υπερβολές και να κάνει τις απαραίτητες αλλαγές.

Ο Γιώργος και εγώ προσεγγίζουμε τη γραφή διαφορετικά, η ενστικτώδης στάση μου απέναντι στον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι λέξεις με κάνει να παίρνω πρόθυμα γλωσσικές πρωτοβουλίες, να εμπιστεύομαι τις λεπτές διαφοροποιήσεις για να εξελίξω το νόημα, ενώ η εκτενής μελέτη της αγγλικής γλώσσας έχει χαρίσει στον Γιώργο μια καλύτερη γνώση των κανόνων. Ωστόσο, και οι δύο στέκουμε σχολαστικά απέναντι στην κάθε πρόταση και σε αυτό που οφείλει να επιτελεί, στο σωστό βάρος των στοιχείων που τη συνθέτουν. Οι προτάσεις του διαπνέονται από έναν ελληνικό τόνο, ο οποίος όμως διατηρεί, και στην ουσία ενισχύει, τη ροή του νοήματος, συχνά με μια ποιητική χρήση της γλώσσας,

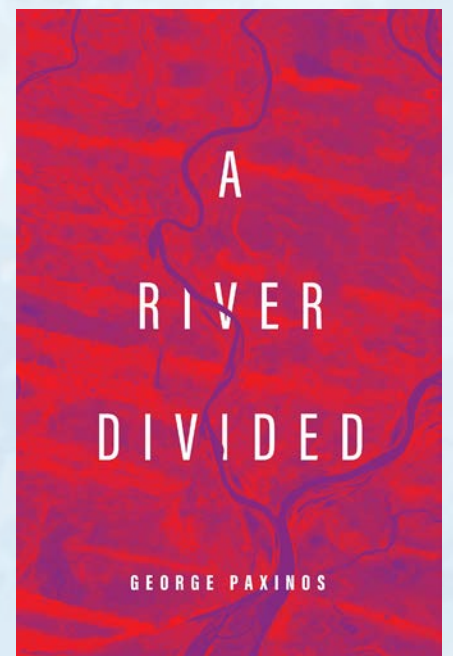
που ανυψώνει το κείμενο πάνω από την κοινοτοπία. Η ε δουλέψαμε ο ένας με τον άλλον. Ενώ βελτίωνα τη ροή τ μου, γιατί σε ένα καλοφτιαγμένο κείμενο ουκ εν τω πολ και της απλής επανάληψης, τη δύναμη μιας αυθεντικής που είχαμε επιλέξει είχε τη λογική του κατάλληλη, μπορο στιγμές. Και είδα πώς ακόμη και οι πιο «μαύρες» σκηνές παραγωγικές λάμπεις ομορφιάς και χιούμορ. Γιατί ακρι γίνεται δηκτικό, ακριβώς τότε διακρίνεις το αληθινό σκο

Έμαθα πώς η ισορροπία, οι αντιφάσεις και το παράδοξο η παραπλάνηση και η πλάνη, οι ελπίδες και οι απογοητε παρασύροντάς τον στην πλοκή για να την οικειοποιηθεί.

Όλα έχουν να κάνουν με τη σωστή λέξη στη σωστή θέσ αναπτύσσονται σωστά επιτρέπουν την ανεμπόδιτη ροή φράγμα που θα τελμάτωνε την ιστορία, παρουσιάζα στον απέρριπτε, αλλά με τα χρόνια, καθώς μεγάλωνε μέσα σ επινοούσε κάτι καλύτερο.

Έγινε και μαία και δολοφόνος, σκότωνα ανελέητα τα κά έκλειναν τον δρόμο, εκείνες τις σκηνές που δεν οδηγού κάποιο σκοπό.

Αρκετές φορές μέσα σε όλα αυτά τα χρόνια δούλεψα μα παρά μόνο στην τελευταία μας εφόρμηση πριν από τη δι αναζητώντας τον διακόπτη που θα ενεργοποιούσε την κ σφίξαμε τις βίδες – του δώσαμε σφρίγγος. Μερικές φορές ή η εξαφάνιση ολόκληρων παραγράφων και η διασπορ

“ Ο Γιώργος Παξινός εμβαθύνει σε ένα ευ αληθινά κίνητρα πίσω από την επιστημ ανατροφής, ο μύθος της ελευθερίας της της απληστίας των εταιρειών, οι ηθικές αλαζονείας, η αγάπη σε όλες της τις μορ εαυτό μας και το όλο και πιο έντονο αδι